

Plan mot diskriminering och kränkande behandling 2023 – Södermöreskolan

Inledning

Planen är upprättad för att främja elevers lika rättigheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, etnisk tillhörighet, ålder, religion eller annan trosuppfattning, eller funktionsnedsättning, samt för att förebygga och motverka alla former av diskriminering, trakasserier eller annan kränkande behandling på Södermöreskolan.

Utbildningen ska enligt skollagen och läroplanerna utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Ibland sammanfattas detta som skolans värdegrund. Det främjande arbetet ska syfta till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att bidra till en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas.

Värdegrunden kan ses som summan av de val, överenskommelser och handlingar som elever och skolpersonal manifesterar i skolan. Värdegrund blir därmed något vi gör och den genomsyrar verksamheten först när vi medvetet väljer och agerar på ett sätt som främjar elevers lika rättigheter och möjligheter i skolan

Ett sammanhållet uppdrag

Arbetet med skolans värdegrund kan beskrivas med hjälp av perspektiven **om**, **genom** och **för**. Barn och elever utvecklar i arbetet med värdegrunden kunskaper om mänskliga rättigheter och demokrati. Värdegrundsarbetet sker också genom exempelvis de demokratiska arbetsformer och positiva arbetsklimat som ska råda i verksamheterna. I detta arbete utvecklar barn och elever förmågor som behövs för att aktivt kunna verka i ett demokratiskt samhälle. Perspektiven möjliggör **en helhetssyn** som bidrar till att **värdegrunden integreras i kunskapsmålen**.

Utdrag ur läroplanen:

”Skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska i samarbete med hemmen främja elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare.

Skolan ska präglas av omsorg om individen, omtanke och generositet. Utbildning och fostran är i djupare mening en fråga om att överföra och utveckla ett kulturarv – värden, traditioner, språk, kunskaper – från en generation till nästa. Skolan ska vara ett stöd för familjerna i deras ansvar

för barnens fostran och utveckling. Arbetet måste därför ske i samarbete med hemmen.

Skolan har i uppdrag att överföra grundläggande värden och främja elevernas lärande för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället. Skolan ska förmedla de mer beständiga kunskaper som utgör den gemensamma referensram alla i samhället behöver.”¹

Normer, normmedvetenhet och normkritik

Normkritiska perspektiv kan vara ett stöd och ge skolpersonal konkreta verktyg i skolans arbete med att hålla ihop arbetet med värden och kunskaper. Ett normkritiskt arbete berör hela det pedagogiska uppdraget och kan vara en grund för att dagligen, i planering, lektions- och verksamhetsinnehåll, bemötande, kollegialt lärande, reflektioner och bedömning arbeta mot att uppfylla målen i läroplanen. Förutom att ge stöd i det dagliga pedagogiska arbetet och hjälpa till att uppfylla skolans demokratiuppdrag kan normmedvetenhet också hjälpa till att förebygga kränkningar i skolan. I flera rapporter² fastslås att det som ligger till grund för att diskriminering och kränkande behandling uppstår inom skolan är normer. Normer riskerar att bidra till förtryck och ett upprepande av maktstrukturer som leder till exkludering, diskriminering och kränkande behandling, som exempelvis våld (Skolverket 2009:88, Ungdomsstyrelsen 2013:13).

Definitioner

Kränkningar av barns och elevers värdighet kan förekomma i form av:

- **Diskriminering** som innebär att ett barn eller en elev *missgynnas* av skäl som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. **Indirekt diskriminering:** att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringsätt som framstår som neutralt men som kan komma att särskilt missgynna personer med visst kön, viss könsöverskridande identitet eller uttryck, viss etnisk tillhörighet, viss religion eller annan trosuppfattning, visst funktionshinder, viss sexuell läggning eller viss ålder, såvida inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringsättet har ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet,

I verksamheten är det huvudmannen eller personalen som kan göra sig skyldig till diskriminering eftersom diskriminering handlar om missgynnande och förutsätter någon form av makt hos den som utför diskrimineringen.

- **Trakasserier** som innebär ett uppträdande som *kränker någons värdighet* och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Om någon ur personalen utsätter ett barn eller en elev för trakasserier benämns det diskriminering.

¹ Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (Reviderad 2017), s 9, *Skolans uppdrag*

² Se artikel, *Normer, normmedvetenhet och normkritik*, Emilia Åkesson, Amphi Produktion /Förskolan/ skolans värdegrund – Grundskola och gymnasieskola/ Modul: Främja likabehandling/ Del 5: *Normer, normmedvetenhet och normkritik*

- **Kränkande behandling** är ett uppträdande som, utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen, kränker barns eller elevers värdighet.

I Skolverkets allmänna råd om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling finns följande beskrivning av trakasserier och kränkande behandling:

Trakasserier och kränkande behandling kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera. De kan vara synliga och handfasta likaväl som dolda och subtila. De kan utföras inte bara direkt i verksamheten utan även via exempelvis telefon och internet. Trakasserier och kränkande behandling kan t.ex. uttryckas genom nedsättande tilltal, ryktesspridning, förlöjligande eller fysiskt våld. Kränkningarna kan även handla om att frysa ut eller hota någon. Kränkande behandling kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande.

Vem avgör vad som är kränkande?

- Kränkande behandling är ett beteende som är oönskat.
- Det är barnet eller eleven som upplever sig utsatt för kränkande behandling som avgör vad som är oönskat och kränkande.
- För att det ska vara fråga om kränkande behandling enligt lagen måste kränkningen vara märkbar och tydlig.
- Den som kränker någon måste också förstå att uppträdandet upplevs som kränkande.
- I många situationer är det uppenbart att ett beteende är kränkande, men om det inte är det så måste barnet eller eleven klargöra för den som kränker att beteendet är ovälkommet.
- Barnet eller eleven kan också ta hjälp av personalen i verksamheten.
- Det är viktigt att komma ihåg att yngre barn inte alltid har möjlighet att förmedla sina känslor på samma sätt som äldre barn och vuxna.

(Skolverket: www.skolverket.se/skolutveckling/vardegrund/krankning-av-elev)

Styrdokument

- **Skollag (2010:800)**, 6 kap
- **Diskrimineringslag (2008:567)**
- **Förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling**
- **Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 - Reviderad 2017**

Styrdokumenterna för utbildningen påverkas även av och hänger samman med svensk och internationell rätt samt gemensamma överenskommelser som FN:s Allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, Europakonventionen och FN:s konventioner om barnets rättigheter, medborgerliga och politiska rättigheter och avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor. Principen ur Barnkonventionen om barnets bästa och barnets rätt att uttrycka åsikter i alla frågor som rör barnet finns till exempel med som utgångspunkt i skollagen.

Vision

- Södermöreskolan är en trygg och trivsamt arbetsplats för alla elever och all personal

- All personal på skolan utövar ett tydligt ledarskap baserat på positiva förväntningar och ett lösningsfokuserat förhållningssätt.
- Alla elever på Södermöreskolan behandlas rättvist och trakasseras eller diskrimineras inte.
- Det förekommer inte kränkande behandling på Södermöreskolan.

Ansvar

Rektor

Det är rektors ansvar enligt lag att:

- se till att all personal, alla elever och vårdnadshavare känner till att diskriminering, direkt eller indirekt, och annan kränkande behandling inte är tillåten på skolan.
- se till att det bedrivs målinriktat arbete för att främja elevers lika rättigheter, samt att motverka diskriminering.
- årligen utvärdera och revidera arbetet i samarbete med elever och personal.
- om skolan får kännedom att diskriminering eller annan kränkande behandling förekommer, se till att utredning görs och att åtgärder vidtas.
- se till att personalen har ett gemensamt system för hur de dokumenterar anmäld/upptäckt diskriminering och annan kränkande behandling och de åtgärder som vidtagits.

Lärare och annan skolpersonal

Det är lärare och annan skolpersonals ansvar att:

- följa skolans plan mot kränkande behandling.
- ifrågasätta och reflektera över de normer och värderingar som han/hon förmedlar genom sin undervisning eller sitt bemötande av eleverna och sträva efter likabehandling.
- se till att åtgärder vidtas då diskriminering eller annan kränkande behandling misstänks/anmäls/upptäcks.
- dokumentera misstänkt/anmäld/upptäckt diskriminering och annan kränkande behandling samt de åtgärder som ska vidtas.
- bevaka att fall av diskriminering och annan kränkande behandling följs upp.

Elever

Det är alla elevers gemensamma ansvar att:

- påtala om diskriminering och/eller annan kränkande behandling förekommer på skolan.
- uppträda så att kamrater känner sig trygga samt att bidra till varandras välbefinnande.

Plan mot kränkande behandling

Kartläggning

Vi har genomfört följande kartläggningar:

- Kalmar kommuns skolenkät
- Organiserade samtal med barn eller elever och personal
 - Mentorerna gör regelbundna och schemalagda avstämningar med sina elever, på avsedd blankett. Samtalen syftar till en kontinuerlig kontakt mellan mentor och elev för att prata om trivsel och mående. Samtalet ska även vara framåtsyftande, på samtalsblanketten finns en punkt där man utgår från elevens utvecklingssamtal och samtalar om hur elevens ska nå sina mål. Under höstterminen tas med varje elev upp vilka risker eleven anser att det finns för diskriminering och vilka andra hinder för elevernas lika rättigheter och möjligheter som eleven ser. En sammanställning lämnas av mentor till rektor innan jullovet.
 - Skolsköterskorna genomför hälsosamtal med alla elever i år 7 där de tar upp elevens fysiska och psykiska mående samt trivsel och av trygghet på skolan. Resultaten återkopplas på generell nivå till ledningsgruppen. Vid behov av återkoppling på individnivå görs detta direkt till elevens mentor.
 - Skolkuratorerna genomför samtal med alla elever i år 8 kring trivsel på skolan och psykosocial hälsa. Resultaten återkopplas på generell nivå till ledningsgruppen. Återkoppling görs också till berörda mentorer.
- Dokumentation från fall av kränkande behandling
- Personalens observationer

Nulägesanalys

Svaren från den kommungemensamma enkäten visar att 80% av eleverna på Södermöreskolan känner sig trygga i skolan. Cirka 40 % av eleverna uppger att det inte är studiero under lektionerna. Genom samtal med elever och personalens observationer har skolan uppmärksammat att gruppstärkande arbete med årskurs 7 behövs.

Utvärdering av 2022 års insatser

De flesta insatser har genomförts. Rastvaktsschema har funnits under perioder vilket har ökat vuxennärvaron i korridorerna. Då vi inte sett att upplägget kring skolstarten för årskurs sju har gett de resultat vi önskat ändrades upplägget inför läsåret 22/23. Vi ser nu att det ändå inte blev helt bra och vidare diskussioner behövs för att planera hur vi ska göra inför nästa läsårsstart. Basgrupperna har inte använts aktivt av alla lärare. Insatsen med basgrupper kommer att tas bort men det ska alltid vara lärarna som gör klassrumsplacering och indelning vid olika typer av grupparbeten.

Mål för 2023

Vårt mål för 2023 är att öka trivsel, trygghet och studiero på skolan.

Främjande (för likabehandling) och förebyggande arbete (mot diskriminering och kränkande behandling)

Insats

Plan mot diskriminering och kränkande behandling aktualiseras för elever, personal och vårdnadshavare. Nödvändiga justeringar av planen görs.

Ansvar: Rektor - avsätter tid vid personalmöten, personal - bidrar till uppdateringar och justeringar av planen

Insats

Mentorerna går igenom och diskuterar skolans trivselpolicy med sin klass vid läsårsstart och har sedan kontinuerliga diskussioner med klassen på mentorstid. Tid frigörs för att hålla klassråd och aktiviteter för att stärka klassen/gruppen.

Ansvar: mentorer

Insats

Mentorerna går igenom och diskuterar skolans arbete för att motverka diskriminering och främja lika rättigheter samt skolans rutin vid misstanke om kränkning med sin klass vid läsårsstart.

Ansvar: mentorer

Insats

Alla lärare arbetar aktivt med klassrumsplacering och grupperingar där alla elever får prova att samarbeta med varandra för att främja trivsel och trygghet.

Ansvar: mentorer

Insats

Södermöreskolan strävar efter ökad vuxennärvaro i korridorerna under raster. I matsalen äter alltid klasserna tillsammans med en lärare.

Ansvar: all personal

Insats

För att stärka gruppkänslan genomförs en dag på Holmen för årskurs 7 tillsammans med mentorer, skolkuratorer, fritidsgård och den äldre årskursen i arbetslaget. En uppföljande insats för årskurs 7 äger rum veckan efter höstlovet.

Ansvar: mentorer med hjälp av skolkuratorer och fritidsgård

Insats

Kalmars Pride-vecka uppmärksammas på skola/fritidsgård med aktiviteter kring allas lika värde.

Ansvar: all personal

Insats

Lektion om olika dilemman med sociala medier för årskurs 7.

Ansvar: mentor, kurator

Insats

I årskurs 7 genomförs en temavecka kring demokrati och allas lika värde. I årskurs 9 genomförs en temavecka på höstterminen kring civilkurage, allas lika värde, rättigheter och skyldigheter.

Ansvar: arbetslagsledare

Insats

Blivande sjuor besöker på våren Södermöreskolan för att lära känna sina blivande klasskamrater. Aktiviteter med elevhälsa, fritidsledare och blivande mentorer. Avslutas med korggrillning tillsammans med elevernas blivande lärare i elevernas arbetslag och elevernas vårdnadshavare.

Insats

Fritidsgården, som ligger mitt i skolan, är öppen stora delar av elevernas skoldagar. Där erbjuds vuxenstöd och en trygg plats under dagarna.

Insats

Kameror i korridorerna för att öka tryggheten och minska skadegörelse.

Åtgärder vid akuta händelser

1. Fyll i blanketten ”Rapport vid konflikt eller misstanke om trakasserier/kränkande behandling”.
2. Informera elevens mentor och lämna över rapporten.
3. Mentor/mentorer genomför samtal med inblandade elever.
4. Berörda mentorer bedömer om händelsen är att betrakta som trakasserier/kränkande behandling (observera att det är den utsatte elevens upplevelse som gäller!) eller en tillfällig konflikt. Vid tveksamhet gäller att den ska betraktas som trakasserier/kränkande behandling. Bedömningen fylls i på rapportblanketten.
5. Berörda mentorer kontaktar inblandade elevers vårdnadshavare och informerar om händelsen samt om skolans rutiner för vidare hantering.
6. Vid bedömningen att det rör sig om en konflikt ansvarar mentor för att rapporten lämnas till biträdande rektor för förvaring i därför avsedd pärm i arkivet. Vid bedömning att det rör sig om trakasserier/kränkande behandling anmäls händelsen i Draftit av den utsatta elevens mentor.

Vid bedömning att det rör sig om trakasserier/kränkande behandling

1. Rektor eller biträdande rektor delegerar utredningen till kurator eller annan personal. Berörda mentorer/personal ska vara behjälpliga under utredningen.
2. Utsedd utredare ansvarar för att utreda vad som hänt. Utredaren samt elevens mentor samtalar med den som blivit utsatt och den/de som utsätter. Utredaren bedömer och beslutar huruvida vårdnadshavare ska närvara vid samtalen eller hållas delaktiga på annat sätt. Utredningen dokumenteras i Draftit.
4. Utredaren återkopplar utredningen till biträdande rektor eller rektor.
5. Utredaren och biträdande rektor eller rektor bedömer och beslutar i förekommande fall om åtgärder.
6. Datum och form för uppföljning bestäms.
7. Utredaren och berörda mentorer genomför uppföljningar med inblandade elever och vårdnadshavare. Dokumentation görs fortsatt i Draftit.
8. Utredaren återkopplar till biträdande rektor eller rektor.
9. Om ingen positiv förändring skett fattar biträdande rektor eller rektor beslut om fortsatt hantering.

Plan mot diskriminering

Undersökning

Följande metoder har använts för att undersöka risker för diskriminering:

- Kalmar kommuns skolenkät
- Mentorsavstämning
- Observationer i vardagen
- Organiserade samtal med eleverna

Analys

Enkät svar visar att runt 30% av eleverna upplever att pojkar och flickor inte ges samma förutsättningar. Inga andra risker för diskriminering har identifierats.

Åtgärder

Följande åtgärder ska vi arbeta med för att förebygga diskriminering samt främja lika rättigheter och möjligheter för elever:

- Arbeta för att eleverna upplever att pojkar och flickor ges samma förutsättningar.
- Södermöreskolan ska präglas av öppenhet och respekt och arbeta för alla elevers möjligheter oavsett ålder, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning eller funktionsnedsättning.
- Elevhäloteamet på Södermöreskolan är hbtqi-certifierad.

Åtgärder vid akuta händelser

1. Den som får kännedom om händelsen meddelar rektor.
2. Rektor lyssnar på elev och/eller vårdnadshavare och dokumenterar synpunkterna.
3. Rektor informerar arbetstagaren och, om denne så önskar, facklig företrädare/skyddsombud om att elev och/eller vårdnadshavare framfört synpunkter samt överlämnar den gjorda dokumentationen till arbetstagaren. Tid för möte rektor-arbetstagare avtalas.
4. Rektor träffar arbetstagaren och lyssnar. Här rekommenderas att facklig företrädare/skyddsombud deltar. Rektor dokumenterar.
5. Rektor beslutar om eventuella åtgärder. Elevens vårdnadshavare informeras av rektor.

Uppföljning och utvärdering

Arbetet för att motverka kränkande behandling och diskriminering samt att främja lika rättigheter och möjligheter utvärderas vid höstterminens slut av rektor tillsammans med skolans arbetslag, elevhälsateam och ledningsgrupp. Arbetslagsledarna ansvarar för uppföljning och utvärdering i arbetslagen, rektor i elevhälsateamet samt i ledningsgruppen. Vidare sker utvärdering i elevrådet och klassråden. Svar som kommer fram under läsåret vid genomförandet av trygghets- och trivselenkäten är också grundläggande för det fortsatta arbetet.